

# KOROŠKA KRONIKA

Izdaja Britanska obveščevalna služba. — Cena mesečno: za tuzemstvo 2 S, v inozemstvo 5 S. — Posamezna številka 50 grošev

Leto V.

CELOVEC, 29. aprila 1949

Številka 17

## Pred ukinitvijo berlinske blokade?

### Tajni razgovori med sovjetskim in ameriškim zastopnikom pri Združenih narodih

Na podlagi izjave, ki jo je objavilo ameriško zunanje ministrstvo, je zdaj odprta pot za ukinjenje ruske blokade Berlina ter za sestanek Sveta zunanjih ministrov štirih velesil. Izjava omenja dva pogoja: da je sedanji položaj sovjetske vlade tak, kot je bil objavljen v poročilu, katerega je izdala sovjetska poročevalna agencija „Tass“ in drugič, da ne more priti do končne odločitve dokler ameriško zunanje ministrstvo nima prilike, da se še nadalje razgovori z Jakobom Malikom, sovjetskim zastopnikom pri Varnostnem svetu Združenih narodov.

Ameriško zunanje ministrstvo je objavilo to izjavo po konferenci, ki se je vršila med predsednikom Trumanom in dr. Filipom Jessupom, opolnomočenim ameriškim poslanikom za vse mednarodne razgovore. Ta izjava je pokazala, da so se vršili tajni razgovori med dr. Jessupom in Malikom že od 15. februarja dalje.

21. marca je Malik obvestil dr. Jessupa, da „če bi bilo mogoče določiti določen datum za sestanek Sveta zunanjih ministrov, bi bilo mogoče istočasno in obojestransko odpraviti vse omejitve glede trgovine in prometa z Berlinom in da bi bilo mogoče ukiniti blokado, predno bi prišlo do sestanka.“ Dalje pravi izjava, da se je ameriško zunanje ministrstvo okoristilo s prisotnostjo zunanjih ministrov Velike Britanije in Francije v Washingtonu, s katerimi so se razgovorili glede odnošajev s Sovjetsko zvezo. Zapadne velesile so dosegle sporazum glede tega vprašanja. Da bi ne bilo glede njihovega mnenja v sovjetskem mišljenju napačnih predstav, je dr. Jessup prečital izjavo zapadnih velesil Maliku 5. aprila. Namen te izjave, ki predstavlja sporazum treh zapadnih velesil, je bil, da objasni točke, o katerih bi bilo potrebno razpravljati. Te točke so sledeče:

„Istočasno in obojestransko ukinjenje omejitev, ki jih je Sovjetska zveza

uvredla 1. marca 1948. glede komunikacij, prevoza in trgovine med Berlinom in zapadnimi predeli Nemčije, ter omejitve, ki so jih uvedle tri zapadne velesile glede komunikacij, prometa in trgovine z vzhodnim predelom Nemčije.“

„Določitev datuma za sestanek Sveta zunanjih ministrov.“

„Zapadne velesile žele, da sovjetska vlada ne smatra teh dveh točk odvisnih od pogojev in od drugih točk, ki so v preteklosti preprečile sporazum glede ukinitve blokade.“

„S to izjavo so ponovno poudarili predpogoje treh zapadnih velesil za stališče, ki ga je zavzela sovjetska vlada glede predloga za ukinitve blokade in za sestanek Sveta zunanjih ministrov in namen te izjave je, da popolnoma jasno izrazi, da smatrajo položaj sovjetske vlade za tak, kot ga je objavila novinarska agencija Tass.“

Izjava ameriškega zunanjega ministrstva pravi nadalje:

„10. aprila je Malik zopet prosil za razgovor z dr. Jessupom in je ob tej pri-

liki znova obrazložil stališče sovjetske vlade. Iz tega razgovora se je pokazalo, da je bilo še nekaj točk, ki bi jih bilo treba razjasniti.

Kot posledica teh razgovorov je prišlo do nadaljnjih pogajanj med tremi zapadnimi vladami in izid teh je bil, da so zapadne velesile bolj podrobno opredelile svoje stališče, katerega bo dr. Jessup obrazložil Maliku.“

Po vsem tem pa je bilo objavljeno, da bo dr. Jessup v kratkem podal Maliku bolj podrobno poročilo glede stališča treh zaveznških vlad. Toda kakor poročajo, se ta izjava v bistvu ne bo razlikovala od smernic, ki jih je podalo ameriško zunanje ministrstvo. Britansko zunanje ministrstvo je izdalo z ozirom na izjavo ameriškega zunanjega ministrstva sledeče izjavo iz Londona:

„V teku razgovorov v Washingtonu so se trije zunanji ministri povsem jasno sporazumeli, da jih sestanek Sveta zunanjih ministrov nikakor ne bo oviral pri njihovih načrtih za ustanovitev zapadnonemške vlade.“

## Nevarnost v Jugoslaviji?

ALEXANDER WERTH

IV.

BO TITO PREŽIVEL ALI NE?

Zelo pomemben razvoj, ki se je izvršil zadnje mesece v Jugoslaviji, je važen porast števila kolektivnih kmetij ali „produktivnih zadrug“. Če je bilo ob koncu 1947. leta 808 teh kolektivov in ob koncu 1948. leta 1314, se je to število skoro podvojilo v zadnjih treh mesecih. 15. marca je znašalo število teh zadrug 2172, kar predstavlja 16% vseh kmetij. Ubožnejši kmetje so pristopali k tem zadrugam bolj kakor pa premožnejši in na Hrvaškem je bilo sorazmerno skoraj manj kolektivnih zadrug kakor pa v Srbiji, v Sloveniji pa le malo. Te kmetije se razlikujejo po obsegu in po učinkovitosti. Nekatere, ki sem jih n. pr. videl v Vojvodini, prištevamo lahko med vzorne kmetije, opremljene z vsemi potrebnimi poljedelskimi stroji (mnogi so še madžarskega, nemškega in UNRRA-inega izvora) in imajo precej živine. Člani mnogih teh kmetij, bivši kmetje iz Bosne in Črne gore, opustošene med vojno, so še kar zadovoljni.

Druge kmetije v Macedoniji pa sem našel v precej primitivnem stanju. Te se od kmetij na Češkem in na Poljskem precej razlikujejo, ker kolektivizacija tu ne more tako slediti ostro začrtanim tehničnim pravilom. In če sodimo po nekaterih javnih izjavah, se je tu in tam dogajalo, da so nekateri preveč navdušeni komunistični aktivisti silili kmete, da pristopijo h kolektivom proti njihovi volji. Ministrski predsednik Hrvaške Bakarič, ki je pred kratkim govoril v Zagrebu, se je med drugim izrazil, da je smešno trditi, češ da preganjajo kulake z revolucionarno gonjo proti namišljenim strahom.

KULAKI

V svojih ideoloških pričankah z novimi demokracijami se jugoslovanski komunisti trdovratno branijo pred obdolžitvami: a) da so stranka kulakov; b) da so pretiravali svojo kolektivizacijo. Naravno je, da često poudarjajo, da se

je pričela radikalna kolektivizacija šele po resoluciji Kominforma, dasiravno se je vršila že od leta 1945, čeprav v manjšem obsegu.

„Borba“ je pred kratkim objavila nekaj zelo pomembnih citatov iz govora Rakosija, prikazujoč, da so socializem na vasi na Madžarskem pred resolucijo Kominforma zelo zanemarjali, da so kolektivizacijo komaj pričeli ter da je bilo na Madžarskem več tisoč nezaposlenih poljskih delavcev. Zato so Madžari, Poljaki in Čehi zadnji, ki bi bili upravičeni očitati jugoslovanskim komunistom, češ da so „stranka kulakov“.

Izgleda da bo postopek v naslednjih letih mnogo bolj obdavi premožnejše kmete kakor pa druge in bo postopoma izvedel kolektivizacijo kolikor mogoče v skladu s porastom mehničnega dela. V tem oziru Jugoslavija mnogo počasneje napreduje kakor Bolgarija, kjer bodo kolektivizacijo izvedli več ali manj brez ozira na poljedelsko opremo in v večjem obsegu kakor pa proračunske mere, s katerimi hočejo olajšati nadzorstvo nad oddajo žita in drugih pridelkov državi. Zelo se bahajo, da bodo v Jugoslaviji v kratkem pričeli z masovno proizvodnjo poljedelskih strojev.

Resen problem predstavljajo še vedno vsakdanje potrebe za kmete. Po žetvi, lansko jesen, so kmetje navalili v mesta, da bi zamenjali svoje kupone za obleko, toda našli niso dovolj blaga za svoje kupone; tisto, kar so pa mogli dobiti, pa je bilo slabe kakovosti. V zadnjem času se je izboljšala kakovost in količina razpoložljivih čevljev in blaga. Čudno je, da so ukiniteli sistem dvojnih cen (pri katerem morete kupiti brez kuponov, za kar pa plačate dvojno, trojno ali celo štirikratno ceno). Na Češkem, kjer imajo na razpolago več blaga, pa so napravili ravno nasprotno.

Z gledišča Velike Britanije in Jugoslovanske vlade (Nadaljevanje na 2. strani)

## Dva tabora

W. L. Ewer

Bil je pač gol slučaj, da se je Glavna skupščina sestala v Flushing Meadows dan po podpisu Atlantske pogodbe, čeprav je aprilsko zasedanje skupščine postalo potrebno samo zato, ker jesensko pariško zasedanje ni moglo dokončati dela.

Vendar je ta sovpadnost v nekem smislu simbolična. Skupščina se je sestala na izredno zasedanje zaradi neuspeha UNO. Iz istega razloga je prišlo do podpisa Atlantske pogodbe.

Ko so v San Franciscu podpisali Listino UNO, so mislili, da bo ta mednarodna organizacija sredstvo skupne (kolektivne) varnosti za ves svet. Listina naj bi bila v nasprotju s „konvencijo“ starega Društva narodov (ki je imelo sedež v Švici v Ženevi. — Prip. ur.) uspešno sredstvo. Varnostni svet naj bi bil zmožen v primeru napada odrediti neposredno vojaško akcijo in razpolagati z oboroženimi silami, ki bi jih mu moral staviti vsak član na razpolago. V teoriji bi moralo to zadostovati za odbitje vsakega napada, pa tudi za nemočnejše kakršnih koli napadalnih načrtov.

Od leta 1941 je poteklo mnogo vode po rekah. Danes pač ni na vsem svetu ene same države, ki bi se zanašala na Združene narode glede svoje varnosti, kot tudi ni ene same države, ki bi trenutno verovala v kako akcijo Združenih narodov v primeru napada. Kar se tiče ohranitve miru, je pač položaj tak, kot če bi Združeni narodi sploh ne obstajali. Odveč je navajati, kako je vse to nevesečno. Vzrok tega dejstva je jasen, kot je jasno dejstvo samo. Celotna zamisel in celoten ustroj Združenih narodov je temeljil na predpostavki, da bodo velesile kot poroki svetovnega miru sporazumno postopale. Nihče ni mislil, da bi katera od velesil napadla ali ogrožala ali kakor koli nadlegovala svojega sosedu.

Te predpostavke pa je pričelo zmanjkovati, še predno je bila dobro izrečena. Ob obširnih mejah Sovjetske zveze so vsi sosedni mali narodi razumeli, da morajo ali sprejeti neko „lojalno“ odvisnost od Moskve in se podvreči režimu ljudi, ki so razglašali svoje osebno oboževanje „velikega Stalina“, ali pa živeti pod trajno grožnjo, pod stalnim pritiskom, kot žrtve stalne živčne vojne. Istočasno pa je bilo premišljeno in očitno napravljeno vse, da ostanejo Združeni narodi nemočni. Do ustvarjanja mehanizma, ki naj bi vzpostavil mir v primeru potrebe, ni prišlo zaradi sovjetskega nasprotovanja. Stalna uporaba pravice veta je pokazala svetu, da ne bo Varnostni svet v primeru težke nevarnosti mogel sprejeti nikake odločitve.

Države vzhodne Evrope so organizirale pod sovjetskim vplivom v nadvse disciplinirano kompaktno skupino, ki se pokorava ukazom sovjetske vlade. Upor Jugoslavije proti diktaturi Moskve so označili za izdajo.

Vse to je miniralo celoten temelj Združenih narodov. Končen udarec pa je bila trditve ali takorekoč ponovna potrditev doktrine, po kateri svet ni sestavljen iz Združenih narodov, temveč iz „dveh taborov“, ki sta neizogibno v medsebojnem spopadu.

Tako so postajali Združeni narodi (kot so bili zamišljeni leta 1945) korak za korakom vedno slabši — po premišljenem postopku Sovjetov. Zakaj? Kdor dobro pozna požrešno miselnost komunistov, za tega je odgovor jasen. Po sovjetskem naziranju obstajata dva tabora. Na eni strani trden, „monolit-ski“ sovjetski tabor, organiziran kot (Nadaljevanje na 2. strani)

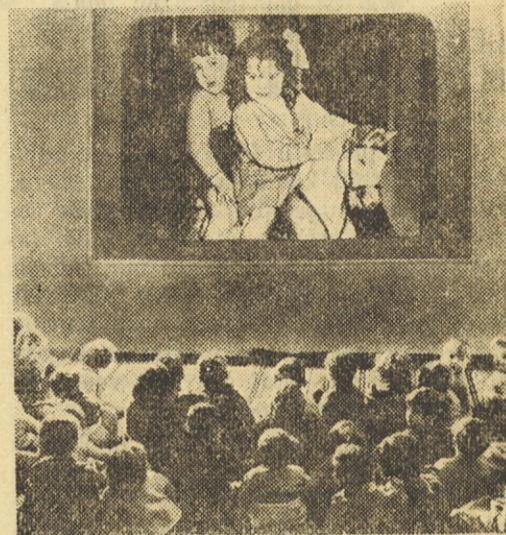




Domnevajo, da je edina potapljačica sveta 21 letna Nemka Ingeborg Wolf. Njena naloga je zelo nevarna. V amerškem predelu Berlina odstranjuje iz prekopa Teltov orožje in razstrelivo



V živalskem vrtu v Schönbrunnu je kamela „Mädi“ pred kratkim povrgla mladiča. Sedaj se greje ponosna „mati“ s svojim potomcem na pomladanskem soncu



Otroci delavcev kot filmski igralci. V Lancashire-u je neka tekstilna tovarna uredila kino za otroke delavcev, ki so pri njej zaposleni. Filmi, katere prikazujejo, so bili posneti v ateljejih tovarne. Direktor tovarne je režiser, dočim je zastopnik za dobrotelne ustanove zaposlen kot fotograf. Veliko je veselje malčkov, ko spoznajo sami sebe na platnu



„Vinylife“ je umetni material, iz katerega izdelujejo na Angleškem nove, posebno trdne in odporne čolne, katere napolnijo z zrakom kot nogometno žogo. Cena teh čolnov je nižja od cen navadnih čolnov. Levo zgoraj vidimo čoln, ki je 140 cm dolg, tehta 1 kg in prenaša težo dveh otrok in ene osebe do 16. leta. Pri tem čolnu lahko roke nadomestijo vesla. Večji čoln (desno zgoraj in levo in desno spodaj) tehta napolnjen z zrakom samo 21½ kg. V njem je možno prevažati dve odrasli osebi in dva otroka



Novo veliko letalo, imenovano „Leteči oblak“, z 71 potniki, nad najvišjim nebotačnikom New Yorka, pred svojim prvim poletom preko Atlantika



Za mednarodni dan žen so na Madžarskem prvič v zgodovini izdali poštne znamke, označene s kladivom in srpom



## Kapelški punt

Zgodovinska povest

Spisal dr. Ožbolt Jlaunig

(Nadaljevanje)  
23.

A govorila je gluhim ušesom, s surovo silo so tirali ženeški hlapci Andreja od hiše proti trgu.

„Z bogom, mati, Anka,“ zakliče Andrej bolešno v temno noč, „ne vidimo se nikdar več!“

Bile so zadnje besede ki jih je še slišala Anka, nato pa se je zgrudila nezavestna v veži na tla. —

Pa kako je prišlo vse to?

Pisar je imel svoje ogleduhe. Ko so se vrnili hlapci podnevi, ne da bi vlovili Andreja, je dal opazovati od daleč, če se Andrej le ne vrne. In res ga je ogleduh spoznal, ko je stopil v hišo; hitro je skočil po svoja tovariša, ki sta bila skrita v bližnji stari kolibi, in prišli so ravno pred hišo, ko je stopil Andrej iz nje.

Tako je bil Andrej ujet. Še tisti večer je zvedel pisar, da so oba polovili in imel je svoje satansko veselje, da se mu je naklep tako lepo posrečil.

Zalostno sta se spogledala Andrej in Tomej, ko sta prišla skupaj v zaporu, kjer morata ostati, dokler ju ne odvedejo dalje v Celovec. Bilo je še več drugih fantov, ki so jih tudi zasačili in vtaknili med vojake.

Nič niso vriskali drugi dan, ko so stali na trgu pred hišo. Zbralo se je več ljudi, ki so gledali mlade krepke fante in jih pomilovali.

Zdajci pride flegar in z njim pisar Robert. Prvi je izročil poveljniku straže pismo in velel, da nastopijo proti Celovcu. Pisar je stal ob strani in se porogljivo smejal proti Andreju in Tomeju.

„Sedaj sta na varnem. Danes pa nimata toliko korajže kakor zadnjič,“ ju zbada in se samozavestno suče pred njima; „na Turškem se vama že pomiri kri.“

„Proklet bodi,“ vzklikne Andrej v silnem srdcu; „tudi tebe zadene kazen! Spomnil se boš še, kar si storil moji sestri in meni!“

Še je hotel govoriti, ali surovi hlapec ga udari po obrazu in hajdi, odkorakali so po trgu. Ljudje so šli nekaj časa za njimi, potem pa ostali in gledali za odhajajočimi. Ujetniki so bili tihi in le eden je zavriskal, a še tu je bilo čuti, da je bilo le prisiljeno. In še ta je hitro utihnil, ko je zadonel iz zvonika romarske cerkve v Trnju mrtvaški zvon. Zapel je Andrejevi materi Klari, ki je v minuli noči zatisnila oči za vedno. Že itak slabotno, je strašna novica, da je sin ujet, popolnoma potrla.

Tako je vzel Andrej slovo od doma, ki ga je videl danes zadnjikrat. —

V jezuitski vojašnici, ki je bila po razpustu tega reda za to določena, sta našla naša znanca iz Kaple dosti drugih tovarišev. Živahno življenje je bilo na dvorišču in v sobanah. Z mrzlično naglostjo se je vse pripravljalo za odhod proti Turkom. Novodošlim vojakom so

dali hitro vojaško obleko in orožje, s katerim so se morali vaditi.

Osem dni pozneje je zapustil Celovec koroški regiment, ki je nosil tedaj ime Alvinezi. Štirinajst dni so rabili, da so prišli do Sedmograške.

Andrej in Tomej sta bila vedno skupaj in to je bilo obema v tolažbo.

Dospeli so do rimskih utrd pri mestu Pešaniji. Vojakov je bilo vse polno, da je kar mrgolelo daleč naokrog. Bilo je pa tudi potrebno, saj Turek je dovažal vedno več krdel od vseh strani. Ogleduhi so ugotovili, da se pripravljajo Turki na napad. Bilo je letanja sem in tja, vlačili so topove na posamezne postojanke, zadaj pa so vlekli konji težke vozove s strelivom. Pešci so se razvrščali v večjih oddelkih v smeri, kjer so stale avstrijske čete.

Bilo je nekega toplega večera. Sonce je že davno zašlo, rdeča zarja se je pokazala na zapadu in se razširila visoko na nebo, da je bilo vse kakor v krvi.

Tomej in Andrej sta bila v svojem šotoru. Videla sta rdeče nebo, dolgo sta ga gledala, ne da bi bila spregovorila. Oba sta bila zatopljena v misli na mило domovino.

„No, Andrej, zakaj si tako tih?“ prekine molk Tomej, ki se je ravno pripravljal k počitku.

„E, vesel človek ne more biti,“ meni Andrej; „saj veš, da me skrbi, kako je doma. O ta prokleti pisar, ta je vsega kriv!“

„Bo tudi dobil svoje plačilo, le čakaj,“ ga tolaži Tomej; „če je še Bog v nebesih, mora sprejeti ta hudobnež zasluženo kazen.“

„Kaj mi to pomaga,“ pravi žalostno

Andrej, „ko moram biti tukaj in sluti, da se ne vrnem.“

„Pojdi no, kaj si boš s tem belil glavo; jaz ne mislim na to; če je krogla namenjena meni, naj bo, dokler pa še ni pošegetala, si pa ne bom delal težkega srca.“

„Ti se lahko smejiš, a zame je drugače,“ pripomni Andrej.

„Le počakaj, vse mine in tudi tega bo konec; Turka naklestimo, potem pa hajdi domov v Kaplo in vse bo dobro.“

„Da bi le bilo, a nekaj mi pravi v srcu, da bo drugače. Sanjalo se mi je, da sem hodil po motni vodi in trgal ob bregu zrele, modre slive — in to pomeni smrt.“

„Beži, beži, sanje so sanje, jaz nič ne verjamem na to; še nikoli nisem zadel v loteriji, če sem stavil na kako številko, o kateri se mi je sanjalo.“

Tako sta se pomenkovala oba prijatelja.

Noč je razprostrla svoja krila na prostano taborišče, kjer je spalo toliko vojakov, mogoče to noč zadnjikrat. Saj so kazali vsi znaki, da pride jutri do odločilne bitke. Kmalu je potihnilo vse, le korakanje straže je bilo slišati v tihih nočnih urah.

Minula je noč. Jutranja zarja se je prikazala na vzhodu. Dolgi krvavi žarki so segali vedno dalje in dalje na nebo. Že se je svetlikalo in s tem je nastalo življenje tudi v taboru; glasno trobentanje je vzbudilo vojake iz trdnega spanja, ta in oni si je mel zaspane oči, počasi se je opremiljal z orožjem. Razvrstili so se po četah in krdelih in kmalu so bili pripravljani za boj.

(Dalje prihodnjič)





# Poljedelci in uresnicevanje poljedelskega načrta v Angliji

(L. F. EASTER BROOK)

Vsaka grofija na Angleškem ima svojo grofijsko poljedelsko komisijo, ki ima svojo nalogo upravljati poljedelsko politiko vsega naroda in sloni predvsem na izkušnjah praktičnih mož, ki bivajo in delajo na mestu. Te komisije so ustanovili med vojno, ko je bila Velika Britanija prisiljena pridelati čim več živeža v čim krajšem času. Delovale so tako dobro, da so sedaj postale eden izmed stalnih elementov angleške narodne zgradbe.

Naravno je seveda, da niso vsi odobravalji poljedeljskih komisij. In prav oni, ki jim niso pri srcu, dvigajo največji hrušč in trušč. Nasprotovanje v demokratični družbi je že pravilno, toda pri tem ne smemo pasti v zmoto in misliti, da imajo ljudje, ki zganjajo velik vik in krik, tudi vedno prav.

Da bomo dobili jasen pojem o tem, naj pripomnimo, da je ob koncu vojne dobiti ducat najrazličnejših zasebnih in odvisnih organizacij, ki so v zvezi s poljedelstvom, podal svoje predloge za najboljše poljedelsko politiko Velike Britanije v mirni dobi. In vsak posamezni načrt je postavil za upravno osnovo zamisel grofijskih poljedelskih komisij. Za te komisije se je izrekla tudi „National Farmers Union“, ki je britanska narodna poljedelska organizacija.

Vsaka komisija ima dvanajst članov. Nihče izmed njih ni plačan. Čas, ki ga porabijo za delo v komisiji, poklonijo skupnosti. Pet članov, med njimi tudi predsednika, imenuje minister za poljedelstvo. Ostalih sedem pa izbere minister iz seznamov imen, ki jih sestavijo poljedelci, lastniki zemljišč in poljski delavci. Komisije običajno zasedajo enkrat na teden.

Nekateri menijo, da bi morali člane komisij, ki jih minister izbere z list, izvoliti neposredno tisti sloji, ki jih zastopajo. Z drugimi besedami bi morali poljedelci v vsaki grofiji voliti može, ki naj jih zastopajo v komisiji, ne pa predlagati liste s šestimi imeni, izmed katerih minister izbere tri. Toda glavni namen teh komisij ni, zastopati razne koristi poljedelstva, ker to opravljajo že druge predstavniške organizacije. Pač pa morajo predstavljati poljedelskega ministra. Dejansko so komisije odgovorne parlamentu za dobro upravljanje zemlje. Če pa bi jih volil njihov stan, bi se kaj lahko čutili bolj zastopnike svojega stanu kot pa branilce narodnih koristi.

Komisije imajo tudi tehnične pomočnike, ki so plačani. Nimajo pa glasovalne pravice in morejo samo svetovati. Odloča vedno le komisija. Komisija je odgovorna za uspešen razvoj poljedelstva v grofiji. Skrbeti mora za to, da goji grofija žito in krompir na površinah, ki jih predpisuje splošni narodni poljedelski načrt. Skrbeti mora tudi za izboljšanje živinoreje v pokrajini in za upravni napredek v poljedelstvu. Če kateri izmed poljedelcev ali zemljiških lastnikov slabo obdeluje svojo zemljo, ga komisija na to opozori in mu da potrebne nasvete. Če ta nasvetov ne upošteva in ni opaziti nobenega napredka pri delu, ga postavijo pod nadzorstvo. To se pravi, da mu ne dajo več nasvetov, temveč ukaze. Toda če se kršitelj kljub temu ne da spreobrniti, da bi izboljšal način svojega obdelovanja, pa naj bo najemnik ali lastnik, potem lahko komisija predlaga poljedelskemu ministru, da ta izda ukaz za izgon in odda zemljo boljšemu obdelovalcu. Prizadeti seveda lahko nato vložijo priziv na neodvisno sodišče, ki mu predseduje kakšen upokojen odvetnik ali sodnik, ali kdo, ki ima veliko pravosodno izkušnjo. Ostala dva člana sodišča pa sta zastopnik zemljiških lastnikov in zastopnik poljedelcev.

Lahko se nam zdi ta ukrep zelo oster. In v resnici tudi je. Med vojno so izgnali 3.000 takih poljedelcev, nad katerimi so komisije obupale, da bi jih še kdaj mogle spreobrniti v dobre obdelovalce zemlje. Kajti Velika Britanija si ne more privoščiti take zabave, da bi tako zanemarjala zemljo, ko pa je ne pri-

de na vsakega prebivalca niti za eno jutro. Poleg tega pa odločujejo o tem, da določeni najemnik ali lastnik ne bo postal nikdar dober poljedelec, prav ostali poljedelci in zemljiški lastniki. Ne gre torej za teoretično sodbo, ki jo izrečejo funkcionarji, temveč za praktično odločitev sosedov in prijateljev, ki so že sami po sebi naklonjeni obsojencu in to store le v skrajnem slučaju.

Grofijska komisija pa deluje s pomočjo cele vrste okrajnih komisij. Britanska grofija namreč obsega od pol milijona do 700.000 juter zemlje in je zato prevelika, da bi jo lahko neposredno upravljala ena sama komisija. Običaj je, da pride na vsakih 1000 kmetij ena okrajna komisija. Tako ima vsaka povprečna grofija okrog 6 okrajnih komisij. V okrajnih komisijah so navadni domači poljedelci. Seveda morajo biti od-

lični kmetovalci, kajti njihova dolžnost je, da grede okrog svojih sosedov in jih prepričajo, kaj naj sadijo in kako naj obdelujejo svoja zemljišča in kako naj redijo živino, da bo država imela dovolj hrane, ki jo potrebuje. Ko so okrajne komisije pričele s tem delom in nasveti med vojno, so mnogokrat bile zelo slabo sprejete. Po vsem svetu so poljedelci zelo neodvisen stan. Toda veliko prednost so imele komisije zato, ker so bili v njih domači ljudje, ki so poznali pogoje domačega poljedelstva, poznali so kmetije in kmete, ki so jih obiskali. Zato niso dajali nespametnih nasvetov in vsi so vedeli, da so bili nasveti kmeta, ki je živel od svoje zemlje in je vedno lahko rekel: „Dobro, če mi ne verjame-te, pa pridite prihodnjo nedeljo k meni na obisk. Videli boste, kako pri nas delamo.“ Na ta način so si moške iz komi-

## Politično časopisje v Ameriki

Franz Schönberner - New York

Veliki ameriški tisk se ravna po načelu, da je njegova glavna naloga stvarno informiranje javnosti. Zato omejuje podajanje političnega mnenja na prispevke posameznih „columnistov“ in na večinoma anonimne članke, ki pa ne izidejo nikdar na naslovni strani. Sicer se pa skoraj vsi časopisi več ali manj intenzivno bavijo s političnimi vprašanji. To ne velja le za pretežno kulturno in literarno usmerjene mesečnike, temveč tudi za mnoge popularne, v milijonskih nakladah izhajajoče magazine, ki zavzemajo v vsaki številki v uvodnikih ali drugih člankih stališče do političnih vprašanj.

Značilno je za duhovno življenje Amerike, da politični časopisi v ožjem smislu z redkimi izjemami nikakor niso organi kake stranke, temveč zasebne, neodvisne publikacije, čeprav predstavljajo določene in socialne politične težnje ali pa določene ideološke, toda ne strankarsko politično zainteresirane skupine. Navadno se ne omejujejo na razpravo o političnih vprašanjih, temveč poudarjajo svoje posebno stališče tudi na kulturnem polju, v kritičnih poročilih o literarnem in umetniškem življenju. Smeri, ki jih zastopajo, so nad vse različne. Tako imamo socialno-napredni tednik „America“, ki ga izdajajo jezuiti in čisto komunistično „New Masses“. Imamo demokratsko-socialistične in hkrati ostro protikomunistično usmerjene liste, kot delno filozofični mesečnik „Modern Review“, ki šteje med svoje sodelavce poleg vodilnih evropskih socialistov (na primer Leon Blum in Kurt Schumacher) tudi Normana Thomasa, ki pa se nikakor ne istoveti s socialistično stranko, ki jo slednji vodi. Celo delavski magazin „Labor and Nation“, ki je ozko povezan z velikim industrijskim sindikatom CIO (Kongresom industrijskih organizacij), ni strankarsko vezan.

Med najbolj znane liberalne tednike spadata „The Nation“ in „New Republic“. Čeprav je naklada, kot skoraj pri vseh časopisih te vrste, lista „Nation“ (40.000) in lista „New Republic“ (65 tisoč) za ameriške razmere precej mala, imata obe publikaciji že skozi desetletja velik vpliv na tiste liberalne duhovne kroge, ki so najbolj odločno podpirali socialne in gospodarske reformne težnje Rooseveltovega „New Deal“. Zanimivo je, da so bile v obeh primerih napredne milijonske rodbine, ki so zagotavljale gospodarsko neodvisnost teh tednikov.

„Nation“, ki je bila ustanovljena po ameriški državljanski vojni, je kupil leta 1881 priseljeni časninar in železniški magnat Henry Villard. Njegov sin Oswald Garrison Villard je bil od 1918 do 1933 glavni urednik lista, ki se je pod njegovim vodstvom boril z največjo odločnostjo za liberalizem in sporazume-

vanje narodov. To tradicijo je obdržal list še do danes.

V 83 letnikih lista „Nation“ najdemo kot stalne ali priložnostne sodelavce nešteto znamenitih političnih in literarnih osebnosti, kakor: Upton Sinclair, John Dewey, Katherine Porter, Eleanor Roosevelt in drugih.

Pa tudi slavni evropski pisatelji, kot Anatole France, G. B. Shaw, Thomas Mann, politiki kot Edouard Herriot, Ramsay MacDonald, Harold J. Laski, da imenujemo le nekaj najbolj znanih imen, so pripomogli, da je „Nation“ zadobila svetovnopolični značaj in prav poseben ugled.

„New Republic“ so ustanovili pred 33 leti. Ta časopis se je od svoje ustanovitve dalje posebno trudil, da bi pritegnil k sodelovanju vedno nove mlade sile in je tako bil večinoma tudi bolj radikalen in agresiven v svoji kritiki in polemiki kot „Nation“, čeprav pišejo v oba lista včasih isti pisci.

„Commonwealth“ se obrača na napredne katoliške kroge, katerih ameriški pisatelji pridejo tu do besede poleg Evropejcev, kot sta Don Luigi Sturzo in Jacques Maritain. Delavskemu gibanju je posvečena posebna rubrika, v katero pišejo znani sindikalni voditelji, o literarnično kulturnih vprašanjih pa pišejo najboljši intelektualni literati.

V newyorškem mesečniku „Survey Graphic“ (naklada 33.000) obravnava-jo z mogoče še večjo strokovno temeljitostjo in stvarnostjo kot v tednikih socialna in svetovno-politična vprašanja. Ta časopis se bavi predvsem s problemi svetovnega miru, javne dobrodelnosti in delavske zakonodaje. Dalje se zavzema s posebnim poudarkom za pravice zamorskega prebivalstva in drugih narodnih ter verskih skupin.

H koncu naj opozorimo še na nekatere časopise, ki obravnavajo sodobne politične probleme iz zgodovinsko-dokumentarnega stališča, kot na primer mesečnik „Current History“, ki se odlikuje po svoji znanstveni stvarnosti. Obširni trimesečnik „Foreign Affairs“ pri naša dela uglednih državnikov in politikov iz raznih držav. Med sodelavci zadnjega časa vidimo na primer Eleanor Roosevelt, Carla Sforza, Karla Rennerja, Karla Gruberja in kitajskega politika Chang Hsin-Haija, ki je obrazložil svoje poglede na položaj Japonske.

Kot izhaja iz tega pregleda, ki pa še dolgo ni popolen, je v Ameriki aktivno zanimanje za politična vprašanja in želja razpravljanja o vseh dnevnih in zunanjepoličnih vprašanjih mnogo večja kot v evropskih državah, kjer stoji v ospredju strankarskopolična polemika. Slika politično močno zainteresiranega Američana je izpopolnjena z dejstvom uvodoma omenjenih političnih člankov v popularnih časopisih.

sij hitro pridobili zupanje svojih manj spretnih sosedov in vedno pogosteje se je zgodilo, da so dobivali vabila, naj obiščejo in pridejo svetovat tej ali oni kmetiji, ki je imela pred seboj razne težave. Toda človek je pač človek. Mnogi neizkušeni poljedelci, ki niso nikdar hoteli nič slišati o pomoči kakšnega tehnika ali „strokovnjaka“, kot so jih imenovali oni, so pričeli radi sprejemati nasvete drugih kmetov iz okrajnih komisij. Vsega skupaj je bilo okrog 5000 takih poljedelcev, ki so dajali nasvete v vsej državi, ne da bi zato dobili en sam penny nagrade. Poljedelci so zato lahko ponosni, kajti vsekakor pomeni to delo rekord, s katerim se nobena druga industrija ne more primerjati. Sedaj pa zahtevajo od narodnega poljedelstva, da nadaljuje to delo na stalni osnovi.

Zdaj še nekoliko o grofijskih komisijah. Okrajne komisije tvorijo nekako okostje. Grofijska komisija pa je glava, ki nosi končno odgovornost za vsak sklep.

Da vam bo vsa stvar jasnejša, vam bom na kratko popisal svoje delo iz tiste dobe, ko sem pripadal eni izmed takih grofijskih komisij. Predsednik je bil velik in debel človek, odkritega in dobrega značaja. V industriji si je pridobil bogastvo, potem pa se je posvetil poljedelstvu v zelo širokem obsegu. Delo je vodil sam osebno in ni najel oskrbnika. Okrog mize so sedeli poljedelci, in zemljiški lastniki: pravi ljudje, ki so zastopali koristi in resnične funkcije poljedelstva in niso bili funkcionarji, poklicni člani komisij. Bilo je tudi nekaj funkcionarjev in tehničnih strokovnjakov s površnim znanjem. Toda, ti so dajali komisiji le svoje mnenje, če so jih vprašali in niso imeli pravice glasovanja. Komisija je najprej sklepala o raznih vprašanjih redne uprave, kot so načrti za pravično razdelitev krme, odstranitev vran na nekem področju, ker so se preveč razmnožile, in slične stvari. Nato so prišli na vrsto razni sporni problemi — no saj prav za prav niso bili spori. Hočem reči, da smo razpravljali o najemnikih in lastnikih, ki naj bi izboljšali svoje obdelovanje ali če tega ne bi hoteli storiti, da zahtevamo izgon. Spominjam se nekega človeka, ki očitno ni bil doma v poljedelstvu. Imel je 70 juter zemlje, a vse je bilo neurejeno, zamazano in slabo obdelano. Imel je bika v hlevu, kjer je bilo 30 cm na debelo gnoja. Njegove krave so dajale povprečno vsak dan po 4 in pol litra mleka. Razgovarjali smo se o njem najmanj 40 minut, upoštevali smo vse okoliščine, fizične, denarne in psihološke. V komisiji so bili namreč tudi ljudje, ki so dobro poznali njega in njegovo kmetijo. Primer tega človeka smo že večkrat proučili. Končno smo sklenili, da pošljemo še enkrat k njemu okrajno komisijo in mu damo tako še enkrat možnost, da izboljša obdelovanje preden zahtevamo — ne izgon, temveč nadzorstvo nad njegovim delom. Tako bi ga prisilili da bi obdeloval svoja polja po določenem delovnem načrtu. Nato smo proučili primer nekega milijonarja, ki je kupil v grofiji orno zemljo, a se ni niti najmanj potrudil, da bi jo obdeloval, kot se spodobi. Nismo porabili več kot 5 minut, ker smo bili mnenja, da gre tu za človeka, ki bi moral vedeti, kaj je njegove dolžnost. Sporočili smo mu, da bomo postavili njegovo zemljo pod nadzorstvo, toda lahko se še poprej zglaš pri komisiji, če misli, da ima kake tehtne vzroke.

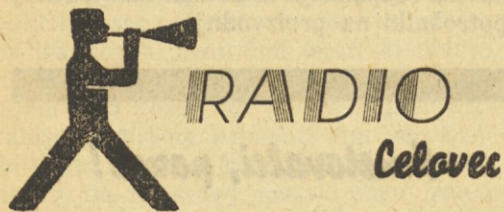
Ta način se mi zdi praktičen in človeški. Delovanje je odvisno od decentralizacije kot še nikdar poprej. To pomeni, da si narod zajamči popolno izrabljanje svoje zemlje in se zaupa ljudem, kot je bil moj sosed, ki je obdeloval 250 juter zemlje in je vse večere porabil za obiske pri svojih sosedih ter jim je razlagal, kaj država od njih zahteva in kako bodo dosegli zaželene cilje. To je sistem, ki sloni na prepričanju in ne na prisiljenju. Toda narod si je pridržal končno kazen, da lahko reče komur koli, da obdeluje zemljo, pa naj bo vojvoda ali kmet: „Če se nam ni posrečilo na noben način, da bi te prepričali, kako je treba uporabljati zemljo Velike Britanije, da bo dajala dovolj živeža številnemu prebivalstvu, tedaj nam je žal, toda ne moremo si dovoliti take šale, da bi bil ti še naprej v napoto na njej.“



Vas dan - preskramen? Zakaj?

Ker ni prepleskan!

Zato premisli, da barve in laki olepšajo, varujejo in ščitijo pred uničenjem. Zato pleskaj samo z barvami in laki



NEDELJA, 1. maja:

7,15—7,35 Jutranja glasba.  
19,30—20,00 Pojeta in igrata Štefan in Marija Gerdej.

PONEDELJEK, 2. maja:

7,15—7,30 Oddaja za naše gospodinje  
16,00—16,15 Pouk slovenščine za nemško govoreče.  
17,10—17,15 Poročila.

TOREK, 3. maja:

7,15—7,30 Gospodarska ura in jutranja glasba.  
17,15—17,20 Poročila.

SREDA, 4. maja:

7,15—7,30 „Domači zdravnik“ in jutranja glasba.  
17,10—17,15 Poročila.

ČETRTEK, 5. maja:

7,15—7,30 Zanimivosti.  
17,10—17,15 Poročila.  
19,30—20,00 Salonski kvartet izvaja pestro slovansko glasbo.

PETEK, 6. maja:

7,15—7,30 Pomenek o vzgoji in jutranja glasba.  
17,10—17,15 Poročila.

SOBOTA, 7. maja:

7,15—7,30 Pregled svetovnega tiska.  
17,10—17,15 Poročila.

### Radio London - BBC

(Poročila v slovenščini in srbo-hrvaščini)

(Oddaja vsak dan na srednjem valu 267 m in na kratkih valovih: 41 m, 30,96 m in 25 m; popoldansko oddajo prenaša tudi postaja »Alpenland« na 339 m.)

6,45—7,00 poroč. in koment. v srbo-hrv.  
14,45—15,00 poroč. in koment. v srbo-hrv.  
20,45—21,15 poroč. in koment. v srbo-hrv.  
21,15—21,30 poroč. in koment. v slovenšč.

### Radio Test - postaja II.

(Slovenske oddaje)

Dnevne oddaje: 7,30 do 8,00; 11,30 do 14,30; 17,30 do 24,00.

Nedeljske oddaje: 7,30 do 8,30; 9,30 do 14,30; 16,30 do 24,00.

Poročila dnevno ob: 7,45; 12,45; 19,45; 23,15.

Postaja oddaja na valu 318,8 met.

### OTVORITEV PODJETJA

Gradbenik

ING.

**Wilhelm Binter**

Izvedba visokih, nizkih in in vodnih gradenj

St. Jakob v Rožu (St. Jakob i.R.)



### Radio Schmidt

Prodaja - popravilo žarnice

Vaša strokovna trgovina

CELOVEC - Bahnhofstraße 22 - Telefon 29-48

### Finančna zbornica Krške škofije

#### CERKVENI PRISPEVKI

Vse katoličane, ki so dolžni plačati cerkveni davek za 1. četrt l. 1949 (zaključeno 1. marca 1949) še niso plačali, pozivamo, da v opominjalnem roku treh tednov, ki se začne 20. IV. t. l., plačajo svoj prispevek pri pristojnem župnem cerkvenem svetu. Prispevke, ki do 11. V. 1949 ne bodo plačani, bodo župni cerkveni sveti pobirali in obenem zaračunali pobiralno pristojbino 1 šil. 1070

### MALI OGLASI

Župnišče z malim gospodarstvom sprejme pošteno in zanesljivo gospodinjo, samsko ali vdovo brez otrok. Ponudbe na: Pfarramt Reberca-Rechberg, posta: Miklautzhof. 1071

Zaradi menjave zraka iščem za svojo 14 letno hčerko v bližini kakega jezera čez počitnice dobro oskrbo pri poštenih družini in vzajem zato odraščene otroka na dobro hrano in planinski zrak. Ponudbe pošljite pod značko „Krčanje“ upravi „Koroške Kronike“. 1072

Gđc. Olgica, Beljak! Pismo prepoznano prejeli. Prosim, pošljite Vaš naslov upravi „Kor. Kronike“. 1073

### Irg - Velikovec - Wolfsberg - Feldkirchen

O. H. G.

veletrgovina

**FRIEDRICH Jungbauer**

CELOVEC

T O V A R N E

# PETER DE CILLIA

## F E L D K I R C H E N

### Delna dodelitev živil za 53. dodelitveno dobo

Upravičeni so prejeti:	Kruh		Koruzni zdr.	Meso		Mast			Riž	Pš. moka	Pš. zdrob	Sladkor
	400 g	1000 g		100 g	200 g	100 g	120 g	300 g				
1 Navadni potrošniki nad 18 let	4	1, 2, 15	3	8			5					6
2 Mladina od 12—18 let	4	1, 2, 15	3	8			5	27				6
3 Otroci od 6—12 let	4	1, 2, 15	3	8			5	27	26			6
4 Otroci od 3—6 let	4	1	3				5	27	26			6
5 Otroci do 3 let							5		26	25		6
6 Delni samooskrbovalci z maslom nad 18 let	104	101 102 115	103	108								106
7 Mladina od 12—18 let	104	101 102 115	103	108					127			106
8 Otroci od 6—12 let	104	101 102 115	103	108					127	126		106
9 Otroci od 3—6 let	104	101	103						127	126		106
10 Otroci do 3 let									126	125		106
11 Delni samooskrbovalci z mesom in mastjo nad 18 let	204	201 202 215	203									206
12 Mladina od 12—18 let	204	201 202 215	203						227			206
13 Otroci od 6—12 let	204	201 202 215	203						227	226		206
14 Otroci od 3—6 let	204	201	203						227	226		206
15 Otroci do 3 let										226	225	206
16 Delni samooskrbovalci z mesom, maslom in mastjo	304	301 302 315	303									306
17 Mladina od 12—18 let	304	301 302 315	303						327			306
18 Otroci od 6—12 let	304	301 302 315	303						327	326		306
19 Otroci od 3—6 let	304	301	303						327	326		306
20 Otroci do 3 let										326	325	306
26 Krušna nakaznica za samoosk.	603	604 605										
28 Dodatna nakaznica za delavce	612	615			601							
	624				613							
29 Dodatna nakaznica za težke delavce	703	704 712			701							
	715	724			710		702					
					713		714					
					722							
30 Dodatna nakaznica za najtežje delavce	803	804 815			801							
	819	820 831			813							
					817							
					829							
31 Nakaznica za noseče in doječe matere							901	905				
							902	906				

Nadalje še dobite:

400 gr koruznega zdroba na odrezke 501 in 505.  
200 gr koruznega zdroba na odrezke 602A in 614A.  
700 gr koruznega zdroba na odrezke 705S in 716S.  
900 gr koruznega zdroba na odrezke 805 Sst in 826 Sst.  
800 gr koruznega zdroba na odrezke 903M.  
400 gr sladkorja na odrezke 904M.  
1150 gr sladkorja na odrezke 401 53. dodel. dobe živilske nakaznice popolnih samooskrbovalcev vseh starostnih dob.  
600 gr stročnic na odrezke 605A in 616A.  
850 gr stročnic na odrezke 706S, 718S, 806Sst in 828Sst.  
300 gr stročnic na odrezke 7E, 7 Jgd, 107E, 107Jgd, 207E, 207Jgd, 307E, 307 Jgd.  
1400 gr krompirja na odrezke 607A, 621A, 707S, 721S, 807Sst in 821 Sst. Na odrezke 4, 104, 204 in 304, označene z E, Jgd, K in Klk, lahko kupite namesto 400 gr kruha 250 gr kavinega nadomestka. — Nadalje se bo oddajalo na s „53“ označene tedenske odrezke I—IV nakaznice za krompir 47—55 za osebe nad 3 leta skupno 5600 gr krompirja in na „53“ označene tedenske odrezke I—IV nakaznice za krompir 47—55 za otroke do treh let skupno 2800 gr krompirja.  
Na odrezke 25, 125, 225 in 325, označene s „Klšt“ lahko kupite namesto 1200 pšeničnega zdroba 4 zavitke zdroba „Oma“ otročjega hranila ali 4 zavitke „Haase“ keksove moke.  
Na 18 malih krušnih odrezkov živ. nakaznic 53. dodelitvene dobe lahko kupite na 1000 gr kruha (črna kruha) 900 gr belega peciva ali 675 gr pšenične moke. Z ozirom na zvišani dovoz rži, posebna dodelitev pšenične moke za potrošnike nad 12 let v 53. dodelitveni dobi ne pride v vpoštev. Zato opozarjamo vse potrošnike, da naj odrezke, ki se glase na 50 gr, porabijo za nakup pšenične moke.

### REŠITEV KRIZANKE IZ PREJSNJE ŠTEVILKE „KOROŠKE KRONIKE“:

Vodoravno: 1 lapuh; 6 lakota; 11 Vrbas; 16 ovaduh; 18 Roma; 19 čitati; 20 p. t. t.; 21 miš; 24 ta; 26 žrd; 27 ton; 28 a, o; 29 kihar; 31 koleraba; 34 danes; 36 so; 27 Pan; 38 lep; 40 Milano; 41 ser; 42 zlo; 44 roj; 45 komat; 47 Erika; 49 amp; 51 vol; 52 rože; 53 Tisa; 54 erg; 55 gib; 57 mah; 58 riba; 61 tla; 63 Olt; 65 por; 67 pozor; 68 Be; 69 vrana; 71 uho; 73 ol; 75 lemež; 77 baba; 79 adijo; 81 al; 82 vek; 84 bas; 85 korali; 87 ave; 88 I.R.O.; 89 opilek; 91 bo; 92 alt; 94 Adonis; 96 ropar; 97 robida; 98 hišica; 99 aloja.  
Navpično: 1 lopar; 2 avto; 3 pat; 4 ud; 5 Humin; 7 ar; 8 kotel; 9 omara; 10 ta; 11 videz; 12 rt; 13 bat; 14 Atos; 15 Simon; 17 hip; 19 črn; 22 šal; 23 Tomaž; 25 zbori; 26 žar; 29 kaj; 30 rek; 32 liter; 33 Aneta; 34 dea; 35 sla; 37 polip; 39 poraz; 41 skala; 43 omelo; 44 rog; 46 Mohor; 48 Istra; 50 prt; 56

bol; 57 mož; 59 Ibar; 60 Bela; 62 Ana; 63 oho; 64 tovor; 66 Reber; 67 pes; 70 Ada; 71 ujeta; 72 glosa; 74 lepo; 76 mak; 77 bora; 78 Alah; 80 Iva; 81 Arij; 83 kip; 85 kod; 86 ili; 88 ino; 90 la; 91 bi; 93 t, š; 95 ol.

### SPREMEMBA AVTOBUSNEGA VOZNEGA REDA

Ravnateljstvo pošte in brzojava sporoča: od 25. aprila 1949 vozi na progih Beljak—Drobovlje—Vrba oziroma na progih Vrba—Št. Jakob—Podgorje tudi ob delavnikih dodatni poštini avtobus po sledečem voznem redu:  
odhod iz Beljaka 7,40, prihod v Vrbo 8,40,  
odhod iz Vrbe 12,55, prihod v Beljak 13,55,  
odhod iz Vrbe 8,50, prihod v Podgorje 9,30,  
odhod iz Podgorja 12,10, prihod v Vrbo 12,50.